

การใช้ธงชาติไทย สัญลักษณ์ประจำชาติ
ตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒

นายทวีศ ศรีเกตุ
วิทยาการปฏิบัติการ
กลุ่มงานกฎหมาย ๓ สำนักกฎหมาย

บทความใช้เพื่อการนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา
รายการเจตนารมณ์กฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
วันออกอากาศ วันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง การใช้ธงชาติไทย สัญลักษณ์ประจำชาติ ตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒

นายทวิศ ศรีเกตุ
วิทยาการปฏิบัติการ
ผู้เรียบเรียง

คำนำ

“ประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นปรากฏการณ์ที่ชาติใดเสื่อมสูญย่อยยับอับปางไปก็เพราะประชาชนชาติชาดสามัคคีธรรมแตกแยกเป็นหมู่คณะ เป็นพรรคเป็นพวก คอยเอารัตเอาเปรียบประหัตประหารซึ่งกันและกัน บางพรรคบางพวกถึงกับเป็นไส้ศึกให้ศัตรูมาจู่โจมทำลายชาติของตนดังนี้ ข้าพเจ้าจึงขอชักชวนพี่น้องชาวไทยทั้งหลายให้ระลึกถึงพระคุณของบรรพบุรุษ ซึ่งได้กอบกู้รักษาบ้านเกิดเมืองนอนของเรามาบัดนี้ให้จงหนักแล้วถือเอาความสามัคคี ความยินยอมเสียสละส่วนตัวเพื่อประโยชน์ยิ่งใหญ่ของประเทศชาติเป็นคุณธรรมประจำใจอยู่เนืองนิจ จึงขอให้ชาวไทยทั้งหลาย จงบำเพ็ญกรณียกิจของตนแต่ละคนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร อดทนและกล้าหาญแล้วอุทิศความเสียสละส่วนตัว ความเหน็ดเหนื่อยลำบากยากแค้นเป็นพลีบูชาบรรพบุรุษ ผู้ซึ่งได้ก่อสร้างชาติเป็นมรดกตกทอดมาถึงพวกเราชาวไทยจนบัดนี้”

กระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มหิตลธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร
พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสขึ้นปีใหม่ ๒๕๔๔
วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๔

ประเทศหรือที่เรียกกันว่า “ชาติ” หมายถึง แผ่นดิน อาณาเขต และประชากรที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินนั้น อันเป็นศูนย์รวมแห่งความรัก ความสามัคคี ความเสียสละ ความกล้าหาญ และการมีผลประโยชน์ร่วมกันอันมีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประจำชาติเป็นของตนเอง ธงชาติ ถือเป็นสัญลักษณ์ที่ทั่วโลกใช้ แสดงถึงความเป็นชาติที่มีอารยธรรมรุ่งเรือง มีเสถียรภาพ อธิปไตย ความเป็นหมู่เป็นเหล่า ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การประพฤติปฏิบัติต่อธงชาติจึงเสมือนการประพฤติปฏิบัติต่อคนในชาติซึ่งเป็นเจ้าของชาตินั้น ๆ และในด้านความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศจึงต้องมีการระมัดระวังเป็นพิเศษเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อธงชาติของประเทศอื่น ๆ ธงชาติไทย เป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทย อันบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งประชาชนชาวไทยมีความภาคภูมิใจในเอกราชอธิปไตยของชาติไทยมาอย่างยาวนาน ธงชาติจึงมีความหมายเชิงสัญลักษณ์อันศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนไทย

ทุกคนต้องให้ความเคารพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธงชาติไทยนั้นมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และศูนย์รวมพลังความรักชาติของคนไทยทั้งมวล รวมทั้งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และยังมีความสำคัญทางจิตใจที่แสดงถึงความรักชาติ ความรู้สึกที่มีร่วมกันของคนในชาติ นอกจากนี้ยังเป็นเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่อาจลบหลู่และสามารถเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชาติ เพื่อจะได้ดำรงไว้ซึ่งความเป็นปึกแผ่นของประเทศไทยให้ยั่งยืนตลอดไปชั่วกาลนาน

สาระสำคัญของเรื่องการกำหนดให้มีวันพระราชทานธงชาติไทย มีดังนี้

ตามที่มีการกำหนดให้ ๒๘ กันยายนของทุกปีเป็นวันพระราชทานธงชาติไทย (Thai Nation Flag Day) โดยให้เริ่มต้นในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นวันแรก โดยไม่ถือเป็นวันหยุดราชการ รวมทั้งกำหนดให้มีการชักธงและประดับธงชาติไทยในวันดังกล่าว เพื่อเป็นการสร้างความภาคภูมิใจของคนในชาติ และเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานธงไตรรงค์เป็นธงชาติไทย

๑. การประกาศใช้ธงไตรรงค์ เป็นธงชาติไทย ได้มีการประกาศเมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๔๖๐ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติธงพุทธศักราช ๒๔๖๐ ปัจจุบันมีประเทศที่กำหนดให้มีวันธงชาติ (Flag Day) จำนวน ๕๔ ประเทศ จากจำนวนประเทศทั่วโลก ๒๖๑ ประเทศ ซึ่งในจำนวนนี้มีประเทศที่กำหนดให้มีวันธงชาติ เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร รัสเซีย โปรตุเกส ออสเตรเลีย บราซิล อินเดีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม และมีประเทศที่ไม่มีการกำหนดวันธงชาติ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และลาว

๒. การกำหนดวันสำคัญของประเทศในหลักการ หากเป็นกรณีที่กำหนดให้เป็นวันหยุดราชการ จะดำเนินการโดยการออกเป็นประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดให้วันนั้น ๆ เป็นวันหยุดราชการ และหากเป็นกรณีที่กำหนดให้เป็นวันสำคัญโดยมิได้ให้เป็นวันหยุดราชการจะดำเนินการโดยการให้คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้วันนั้น ๆ เป็นวันสำคัญ ทั้งนี้ ไม่มีการกำหนดวันสำคัญไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติแต่ประการใด

๓. ประเทศไทยมีการกำหนดวันชาติ (National Day) หรือวันเฉลิมฉลองของชาติไทย เป็นวันพระราชสมภพของพระมหากษัตริย์ (๕ ธันวาคม) ตามนัยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ซึ่งวันชาติ (National Day) มิใช่วันในความหมายเดียวกับวันพระราชทานธงชาติไทย (Thai National Flag Day) แต่อย่างใด

ต้นกำเนิดการใช้ธงในสยามประเทศ

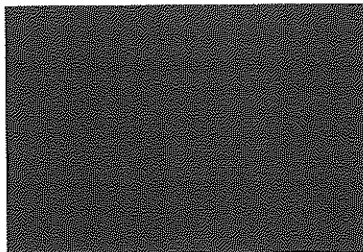
ในอดีตที่ผ่านมาเนเธอร์แลนด์ได้เข้ามาทำการค้าในแดนสุวรรณภูมิเป็นประเทศแรก ๆ ซึ่งเส้นทางการคมนาคมขนส่งคือ ทางน้ำ ครั้นเมื่อเรือรบฝรั่งเศสได้เดินทางเข้ามาในน่านน้ำ ณ ดินแดนสยาม และมีความประสงค์ในการให้เกียรติประเทศสยาม จึงได้มีการแจ้งเจ้าหน้าที่ที่ป้อมปราการให้แสดงธงประจำชาติ เพื่อการทำตามเคารพตามอารยธรรมของชาติตะวันตก แต่ด้วยความที่ประเทศสยามสมัยนั้นไม่มีวัฒนธรรมดังกล่าว จึงได้เชิญธงของประเทศเนเธอร์แลนด์ ขึ้นสู่ป้อมปราการดังกล่าว สร้างความขุ่นเคืองให้กับทหารฝ่ายฝรั่งเศส และฝ่ายสยามต้องรีบเชิญธงประเทศเนเธอร์แลนด์ลง แต่ด้วยความรีบและตกใจทหารประจำป้อมจึงได้เปลี่ยนไปใช้ธงเดินเรือแทนธงชาติเนเธอร์แลนด์ นี่จึงเป็นการใช้ธงชาติครั้งแรกของไทย ส่วนสาเหตุที่ธงเดินเรือในสมัยก่อนเป็นสีแดงเนื่องจากสีแดงเป็นสีที่เห็นชัดที่สุด

ประวัติการใช้ธงไตรรงค์กับพระมหากษัตริย์ไทย

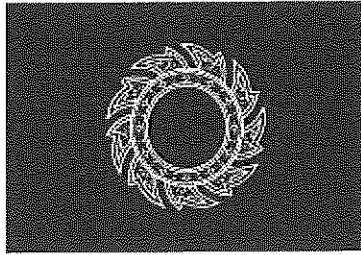
รัชกาลที่ ๑ - ๓

ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ทั้งเรือหลวงและเรือค้าขายของเอกชนยังคงใช้ธงสีแดงล้วน เป็นเครื่องหมายเรือสยาม จึงได้มีการนำสัญลักษณ์ต่าง ๆ มาประดับบนธงพื้นสีแดงเพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นธงสำหรับเรือหลวง ในกฎหมายธงสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้กล่าวว่า “พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เพิ่มรูปจักรสีขาวลงในธงแดง สำหรับใช้เป็นธงของเรือหลวง” สาเหตุที่พระองค์กำหนดให้ใช้ “จักร” ลงไว้กลางธงผ้าพื้นแดงสำหรับชักในเรือกำปั่นหลวง เพื่อแสดงความแตกต่างระหว่างเรือของพระมหากษัตริย์ กับเรือของราษฎรสยาม ที่ใช้ธงผ้าพื้นแดงเกลี้ยง

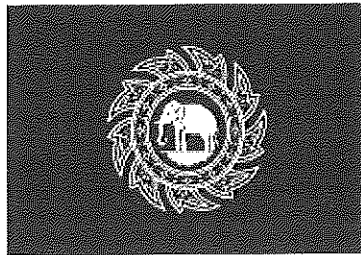
ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์ทรงได้ช้างเผือกเอก ๓ ช้าง คือพระยาเศวตถุญชร พระยาเศวตไอยรา และพระยาเศวตคชลักษณ์ นับเป็นเกียรติยศยิ่งต่อแผ่นดิน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เพิ่มรูปช้างเข้าภายในวงจักรของเรือหลวงไว้ด้วย อันมีความหมายว่า พระเจ้าแผ่นดินอันมีช้างเผือก แต่ธงช้างอยู่ในวงจักรใช้แต่เรือหลวงเท่านั้น เรือพ่อค้ายังคงใช้ธงแดงตามเดิม

ธงแดงเกลี้ยง สำหรับใช้เป็นที่หมายของเรือสยามโดยทั่วไป (ยังไม่ใช้ธงชาติสยาม) นับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

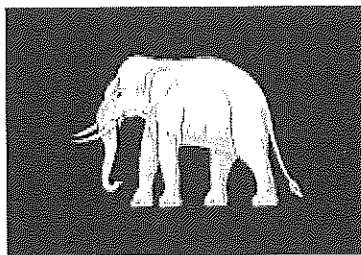
ธงเรือหลวงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (พ.ศ. ๒๓๒๕)

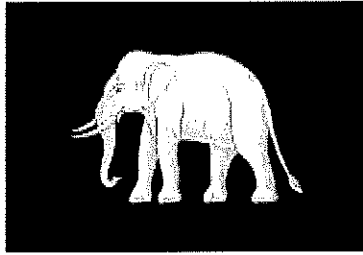
ธงเรือหลวงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ. ๒๓๖๐)

รัชกาลที่ ๔ - พ.ศ. ๒๔๕๙

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยมีการทำสนธิสัญญากับชาติตะวันตกมากขึ้น อันเป็นผลต่อเนื่องจากการทำสนธิสัญญาเบาริงกับสหราชอาณาจักรใน พ.ศ. ๒๓๙๘ พระองค์จึงมีพระราชดำริว่า สยามจำเป็นต้องมีธงชาติใช้ตามธรรมเนียมชาติตะวันตก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ธงพื้นสีแดงมีรูปช้างเผือกเปล้าอยู่ตรงกลางเป็นธงชาติสยามแต่เอารูปจักรออก เนื่องจากมีเหตุผลว่า จักรเป็นเครื่องหมายเฉพาะพระองค์พระมหากษัตริย์และธงพื้นสีแดงที่เอากชนสยามใช้ทั่วไปเข้ากับประเทศอื่นในการติดต่อระหว่างประเทศ ธงนี้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ได้ทั่วไปทั้งเรือหลวงและเรือเอกชน แต่เรือหลวงนั้นทรงกำหนดให้ใช้พื้นเป็นสีน้ำเงินขาบชักขึ้นที่หัวเรือเพื่อเป็นเครื่องหมายสำหรับแยกแยะว่าเป็นเรือหลวงด้วย ธงนี้มีชื่อว่า ธงเกตุ (ต่อมาได้วิวัฒนาการมาเป็นธงฉานของกองทัพเรือไทยในปัจจุบัน)

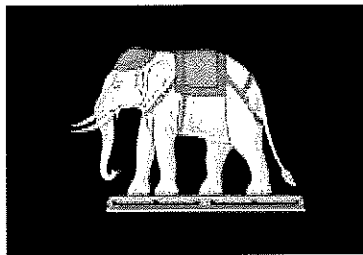
“ธงช้างเผือก” ธงชาติสยามในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๓๙๘)

“ธงเกตุ” สำหรับซึกที่หัวเรือหลวง (ต่อมาใช้เป็นธงฉานของกองทัพเรือไทย, พ.ศ. ๒๓๙๘)

รัชกาลที่ ๕

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ธงที่ใช้กับเรือหลวง ถูกปรับรูปแบบอีกครั้ง จากช้างสีขาวธรรมดา ปรับให้เป็น “ช้างทรงเครื่องยืนแท่น” หันหน้าเข้าข้างเสา เนื่องจากช้างเผือกเปรียบเป็นเครื่องแทนตัวของพระมหากษัตริย์แล้ว ดังนั้นการปรับให้ช้างทรงเครื่องยืนแท่น จึงเพื่อความสง่างามและเหมาะสมกับชั้นของพระมหากษัตริย์

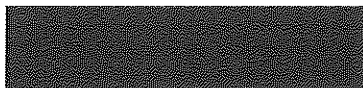

“ช้างทรงเครื่องยืนแท่น” ธงเกตุสำหรับซึกที่หัวเรือหลวงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๔๒๔)

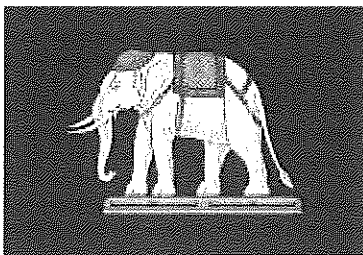
ธงแดงขาว ๕ ริ้ว (พ.ศ. ๒๔๕๙)

ธงช้างเผือกเปล่าได้ใช้เป็นธงชาติสยามสืบมาจนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๕๙ เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังเมืองอุทัยธานี ซึ่งขณะนั้นประสบเหตุอุทกภัยและทอดพระเนตรเห็นธงช้างของราษฎร ซึ่งตั้งใจรอรับเสด็จไว้ถูกติดกลับหัว เนื่องจากในยุคนั้นถือว่าธงชาติหายาก ราคาแพง เพราะต้องสั่งทำจากต่างประเทศ ขณะเดียวกันพระเจ้าแผ่นดินนานครั้งถึงเสด็จที่ ทำให้ชาวบ้านที่ซึกธงสู่เสาไม้ทันระวัง ซึกธงกลับหลัง ปรากฏภาพช้างหงายท้อง พระองค์จึงมีพระราชดำริว่า ธงชาติต้องมีรูปแบบที่สมมาตรเพื่อไม่ให้เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นอีก นอกจากนี้ มีพระราชดำริว่า ธงช้างหายาก และไม่มีใครได้ทำแพร่หลายในประเทศ โดยธงช้างที่ขายตามท้องตลาดนั้นมักจะเป็นธงที่ผลิตจากต่างประเทศ และประเทศที่ไม่รู้จักช้าง ดังนั้น รูปร่างของช้างที่ปรากฏจึงไม่น่าดู จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนรูปแบบธงชาติอีกครั้ง โดยเปลี่ยนเป็นธงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีแถบยาวสีแดง ๓ แถบ สลับกับแถบสีขาว ๒ แถบ ซึ่งเหมือนกับธงชาติไทย

ในปัจจุบัน แต่มีเพียงสีแดงเดียว ซึ่งธงนี้เรียกว่า ธงแดงขาว ๕ ริ้ว (ชื่อในเอกสารราชการเรียกว่า ธงค้ำชาย) ทั้งนี้ สำหรับหน่วยงานราชการของรัฐบาลสยามยังคงใช้ธงช้างเผือกเป็นสัญลักษณ์ แต่ใช้รูปช้างเผือกแบบทรงเครื่องยืนแท่น ซึ่งแต่เดิมธงนี้เป็นธงสำหรับเรือหลวงมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๐ และมีฐานะเป็นธงราชการอยู่ก่อนแล้วตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๓

ธงค้ำชาย พ.ศ. ๒๔๕๙

ธงราชการ พ.ศ. ๒๔๕๙

ธงไตรรงค์ (พ.ศ. ๒๔๖๐ - ปัจจุบัน)

ล่วงมาถึง พ.ศ. ๒๔๖๐ แถบสีแดงที่ตรงกลางธงค้ำชายได้เปลี่ยนเป็น สีน้ำเงินขาบ หรือ สีน้ำเงินเข้มเจือม่วงดังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เหตุที่รัชกาลที่ ๖ ทรงเลือกสีนี้ สาเหตุหนึ่งมาจากการที่ทรงได้รับแรงบันดาลใจจากการที่พระองค์ทรงอ่านหนังสือพิมพ์กรุงเทพเดลีเมล์ ฉบับภาษาอังกฤษที่เผยแพร่เมื่อวันที่ ๑๕ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ มีผู้เขียนเรื่องธงใช้นามปากกาว่า “อะแควเรียส” มีสาระว่า “ธงห้าริ้วสวยงามดี แต่หากจะให้ดีน่าจะมีสีน้ำเงินใส่เข้าไปด้วย เพราะสีน้ำเงิน เป็นสีแสดงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ในนานาประเทศ” อีกทั้งการที่พระองค์ได้เลือกสีนี้เพราะสีขาบเป็นสีประจำพระองค์ที่โปรดมาก เนื่องจากเป็นสีประจำวันพระราชสมภพคือวันเสาร์ ตามคติโหราศาสตร์ไทย และอีกประการหนึ่ง สีน้ำเงินยังแสดงถึงชัยชนะและความเป็นหนึ่งเดียวของฝ่ายสัมพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เช่น ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา เป็นต้น ซึ่งใช้สีแดง ขาว น้ำเงินเป็นสีในธงชาติเป็นส่วนใหญ่ด้วย

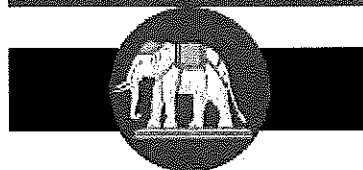
พระองค์จึงทรงประดิษฐ์ธงชาติใหม่โดยนำสีน้ำเงินเป็นสีที่ถูกโฉลกกับพระองค์ เพราะทรงพระราชสมภพวันเสาร์ แต่ครั้งนั้นจะเติมให้เป็นสีม่วงตามสีวันพระราชสมภพ พระองค์จึงลองผสมสีม่วงเข้ากับสีน้ำเงิน และได้ออกมาเป็นสีใหม่ คือ สีขาบ ที่มีลักษณะน้ำเงินเข้มอมม่วง พระองค์จึงออกแบบ

ธงชาติใหม่ให้เป็นแบบ ๕ ริ้ว โดยมีสีขาบอยู่ตรงกลาง ขนาบด้วยสีขาว และต่อด้วยสีแดง และพระองค์ทรงพระราชทานชื่อเรียกว่า “ธงไตรรงค์” พร้อมความหมาย สีแดง หมายถึง เลือดอันยอมพลีเพื่อธำรงรักษาชาติและศาสนา สีน้ำเงิน หมายถึง พระมหากษัตริย์ และสีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์แห่งศาสนา ธงชาติแบบใหม่นี้ได้วอดโฉมต่อสายตาชาวโลกครั้งแรกในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ซึ่งกองทหารอาสาของไทยได้ใช้เชิญไปเป็นธงไชยเฉลิมพลประจำหน่วยทหารอาสาของไทยในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งร่วมการสวนสนามฉลองชัยชนะ ที่อาร์กเดอเทรียงฟีเดอเลตวล ประเทศฝรั่งเศส เมื่อ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๒ โดยเชิญธงไตรรงค์เป็นธงไชยเฉลิมพลประจำกองทหาร

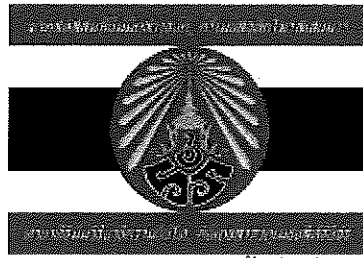
อย่างไรก็ตาม ธงไตรรงค์ที่สร้างขึ้นสำหรับกองทหารอาสาในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งนั้นไม่ใช่ลักษณะอย่างธงไตรรงค์ตามที่กำหนดให้ใช้ในปัจจุบันและโดยทั่วไป แต่มีการเพิ่มรูปสัญลักษณ์พิเศษลงในธงด้วย โดยด้านหน้าธงนั้นเป็นรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นในวงกลมพื้นสีแดง ลักษณะอย่างเดียวกับธงราชนาวีไทย (ทั้งนี้กำหนดแบบใหม่ให้ใช้พร้อมกันในคราวประกาศเปลี่ยนธงชาติด้วย) ด้านหลังเป็นตราพระปรมาภิไธยย่อ ร.ร. ๖ สีขาบ ภายใต้พระมหามงกุฎเปล่งรัศมีสีเหลืองในวงกลมพื้นสีแดงที่แถบสีแดงทั้งแถบบนแถบล่างทั้งสองด้านจารึกพุทธชัยมงคลคาถาทแรก (ภาษาบาลี) เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่กองทหารอาสาของไทยในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชนิพนธ์แก้ไขในตอนท้ายจาก “ตนุเตชสา ภาตุ เต ชยมงฺคลานี” (ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน) เป็น “ตนุเตชสา ภาตุ เม ชยสิทธิินิจฺจ” (ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยชนะจงมีแก่ข้าพเจ้าเสมอ)

ธงไตรรงค์ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๐ เป็นต้นมา

ธงชัยเฉลิมพลกองทหารอาสาในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (ด้านหน้า)

ธงชัยเฉลิมพลกองทหารอาสาในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (ด้านหลัง)

สาเหตุที่มีการเปลี่ยนธงชาติ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงริเริ่มหลาย ๆ อย่างในเมืองไทย ที่หลาย ๆ ที่รู้และอาจยังไม่รู้ เช่น ทรงเป็นกษัตริย์นักรบและนักปราชญ์ ทรงก่อกำเนิดแสนยานุภาพกองทัพไทย ทั้งทางบก เรือ อากาศ ทรงนำทัพไทยสู่สงครามโลกครั้งที่ ๑ จนประสบชัยชนะ ร่วมกับกองทัพฝ่ายพันธมิตร ทรงให้กำเนิดธงไตรรงค์ ที่ยืนเคารพกันเสมอในทุกวันนี้ แทนธงช้างก่อนเข้าร่วมสงคราม

ดังนั้น ทรงเห็นสมควรที่จะเปลี่ยนธงชาติไทยให้เป็นธงสามสี คือ สีขาว สีแดง และน้ำเงิน ตามลักษณะธงชาติของประเทศที่เป็นสัมพันธมิตรกับกรุงสยาม และเพื่อเป็นเครื่องหมายให้เห็นว่า ได้ร่วมสุขทุกข์และเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันกับสัมพันธมิตรหมู่ใหญ่ อนึ่ง ธงสามสีดังกล่าวได้พระราชทานให้เรียกว่า “ธงไตรรงค์” ทั้งนี้พระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์ถึงความหมายของสีทั้งสามว่า

ขอรำรำพรรณบรรยาย ความคิดเครื่องหมาย แห่งสีทั้งสามงามถนัด

ขาว คือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์ หมายพระไตรรัตน์และธรรมะคัมภีร์ไทย

แดง คือโลหิตเราไซ้ ซึ่งยอมสละได้ เพื่อรักษาชาติศาสนา

น้ำเงิน คือสีโสภะ อันจอมประชา ๘ โปรตปนของส่วนองค์

จัดริ้วเข้าเป็นไตรรงค์ จึงเป็นสีธง ที่รักแห่งเราชาวไทย

ทหารอวดตารนำไป ยงยุทธ์วิชัย วิชิตก็ชูเกียรติสยามฯ

(จากหนังสือดุสิตสมิตฉบับพิเศษ พ.ศ.๒๔๖๑ สกกดตามต้นฉบับ)

ภายหลังใช้ธงไตรรงค์ไปแล้ว ๑๐ ปี มีแนวคิดจะปรับรูปแบบของธงชาติไทยอีกครั้ง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ มีเจ้านายหลายพระองค์อยากให้กลับไปใช้ธงช้างเผือกธงจักรี เหมือนเดิม จนถึงขั้นมีการเขียนข้อความดูหมิ่นดูแคลนว่าธงไทยเหมือนฝรั่งเกินไป จะเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่น

จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ รัชกาลที่ ๗ มีพระราชดำริว่า ธงชาติไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงมาหลายครั้งแล้ว ควรหาข้อกำหนดเรื่องธงชาติให้เป็นการถาวร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชบัญญัติพระราชทานไปยังองคมนตรี เพื่อให้เสนอความเห็นของคนหมู่มากกว่าจะคงใช้ธงไตรรงค์ดังที่ใช้อยู่เป็นธงชาติต่อไป หรือจะกลับไปใช้ธงช้างแทน หรือจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะธงชาติ

กับวิธีใช้ธงไตรรงค์อย่างไร ผลปรากฏว่าความเห็นขององคมนตรีแตกต่างกันมาก จึงมิได้กราบบังคมทูลขอชี้ขาด ดังนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระบรมราชวินิจฉัยลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ ให้คงใช้ธงไตรรงค์เป็นธงชาติต่อไป

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ รัฐบาลต่าง ๆ ยังคงรับรองให้ใช้ธงไตรรงค์เป็นธงชาติอยู่เช่นเดิม โดยมีการออกพระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๙ เป็นกฎหมายรับรองฐานะของธงไตรรงค์ และหลังจากเปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามเป็นไทยในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ รัฐบาลต่าง ๆ ก็ยังคงรับรองให้ใช้ธงไตรรงค์เป็นธงชาติอยู่เช่นเดิม และรับรองมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการออกพระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นกฎหมายรับรองฐานะของธงไตรรงค์

ความหมายของธงไตรรงค์

ธงชาติไทย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ธงไตรรงค์ มีลักษณะเป็นธงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ใช้สีหลักในธง ๓ สี คือ สีแดง ขาว และสีน้ำเงินขาบ ภายในแบ่งเป็นแถบ ๕ แถบ แถบในสุดสีน้ำเงินถัดมาเป็น ๒ เท่า ความหมายสำคัญของธงไตรรงค์นั้นหมายถึงสถาบันหลักทั้งสามของประเทศไทย คือ ชาติ (สีแดง) ศาสนา (สีขาว) และพระมหากษัตริย์ (สีน้ำเงิน) สีทั้งสามนี้เองคือที่มาของการเรียกชื่อธงนี้ว่าธงไตรรงค์ (ไตร = สาม, รงค์ = สี)

ธงประกาศตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติธงชาติฉบับที่ใช้อยู่ปัจจุบัน คือฉบับประกาศในปี ๒๕๒๒ โดยมีการกำหนดสัดส่วนชัดเจนคือ กว้าง คูณ ยาว เท่ากับ ๖ คูณ ๙ ส่วน แบ่งเป็น แดง/ขาว/น้ำเงิน/ขาว/แดง เท่ากับ ๑/๑/๒/๑/๑ ตามลำดับ ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการประกาศใช้ธงไตรรงค์คือ การนำไปใช้ในสงครามโลกครั้งที่ ๑ ปัจจุบันตามพระราชบัญญัติธงปี ๒๕๒๒ ธงชาติไทย มี ๒ แบบ คือ

๑. ธงไตรรงค์

๒. ธงราชนาวี คือ ธงไตรรงค์ที่มีรูปช้างเผือกกลางธง

สาเหตุที่ต้องมีธงชาติชนิดที่ ๒ คือ ในข้อตกลงนานาชาติว่าด้วยเรื่องการเดินทะเล คือ เรือหนึ่งลำนั้นหมายถึง อธิปไตยของเรือลำนั้น ๆ ดังนั้นเท่ากับเป็นการประกาศเอกราชเหนือน่านน้ำ ดังนั้น เรือรบหลวงจึงต้องมีธงประกาศเอกราชเหนือน่านน้ำ

ธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทย

๑. ธงชาติไทย มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน ด้านกว้าง แบ่งเป็น ๕ แถบตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแก่กว้าง ๒ ส่วน ต่อจากแถบมีสีน้ำเงินแก่

ออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีขาวกว้างข้างละ ๑ ส่วน ต่อจากแถบ สีขาวออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีแดง กว้างข้างละ ๑ ส่วน ธงชาตินี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ธงไตรรงค์”

๒. ธงราชนาวิ มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีแดง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางยาว ๔ ใน ๖ ส่วนของความกว้างของผืนธง โดยให้ขอบของดวงกลม จดขอบ แถบสีแดงของผืนธง ภายในวงกลมมีช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าเข้าหาเสาธง หรือคันทอง ๙ ส่วน ๑ ส่วน ๑ ส่วน ๑ ส่วน ๑ ส่วน ๑ ส่วน ๒ ส่วน ๖ ส่วน

ความหมายของธงชาติไทย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์ให้ความหมาย ของธงชาติไว้ ดังนี้ สีแดง หมายถึง ชาติ และประชาชน สีขาว หมายถึง ศาสนา สีน้ำเงินขาบ หมายถึง พระมหากษัตริย์

การให้ความหมายของธง กล่าวคือ สีแดง หมายถึงชาติ สีขาว หมายถึงพุทธศาสนา สีน้ำเงิน หมายถึงพระมหากษัตริย์ ซึ่งคลาดเคลื่อนไปจากพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๖ ไปเล็กน้อย แต่ยังคงครอบคลุม อุดมการณ์ “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” ที่พระองค์ทรงกำหนดไว้เช่นเดิม และยังเป็นที่ยึดจำ สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันในพระราชนิพนธ์ “เครื่องหมายแห่งไตรรงค์” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ ได้นิยามความหมายของธงไตรรงค์ไว้ว่า สีแดง หมายถึง เลือดอันยอมพลีให้แก่ชาติ สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์แห่งพระพุทธศาสนา และธรรมะ สีน้ำเงิน หมายถึง สีส่วนพระองค์ขององค์พระมหากษัตริย์

แม้นิยามดังกล่าวจะไม่ใช่อธิบายที่ทรงประกาศให้ใช้อย่างเป็นทางการ แต่ทั้งสามสิ่งนี้คือ อุดมการณ์รัฐที่พระองค์ทรงปลุกฝัง เพื่อให้คนไทยเกิดสำนึกความเป็นชาตินิยมมาตลอดรัชสมัย ของพระองค์

แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ธงชาติ

ธงชาติ เป็นธงที่แสดงความหมายถึงประเทศไทยหรือชาติไทย ให้ปฏิบัติต่อธง ดังกล่าว ด้วยความเคารพ ไม่ดูถูกเหยียดหยาม หรือทำให้เกิดความเสื่อมเสียซึ่งเกียรติภูมิของประเทศไทย หรือชาติไทย

ลักษณะธงชาติที่นำมาใช้

การใช้ธง หมายความว่า การนำธงที่อยู่ในสภาพพร้อมแล้วทำให้ปรากฏหรือให้เห็น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์หรือใช้ในโอกาสใดโอกาสหนึ่งตามกำหนดไว้ในระเบียบ ธงชาติ

ที่จะนำมาใช้ ชัก หรือแสดงนั้นจะต้องมีสภาพดี เรียบร้อย ไม่ขาด ไม่เป็นรู หรือผิดเพี้ยน และสีไม่ซีดจนเกินควร

ขนาดเสาธงและผืนของธงชาติ

เสาธงชาติจะมีขนาดสูง ต่ำ ใหญ่ หรือเล็กเพียงใด ควรจะอยู่ ณ ที่ใด และจะใช้ผืนธงขนาดเท่าใดนั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมหรือผู้ปกครองสถานที่ หรือเอกชนผู้ครอบครองอาคารสถานที่ หรืออาคารนั้น ที่จะพึงพิจารณาให้เหมาะสม เป็นสง่างามแก่อาคารสถานที่นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เสาธง มีความสูงขนาด ๕ เมตร ผืนธงชาติ ที่ใช้ควรเป็นขนาดประมาณ ๑.๒๐ x ๑.๘๐ เมตร หรือเสาธงสูง ๑๐ เมตร ผืนธงชาติ ที่ใช้ควรเป็นขนาดประมาณ ๒.๐๐ x ๓.๐๐ เมตร สำหรับผืนธงชาติที่ใช้กันโดยทั่วไป จะมีขนาดประมาณ ๑.๒๐ x ๑.๘๐ เมตร เป็นต้น

การใช้ธงชาติกับผู้เสียชีวิต

การใช้ธงชาติประกอบเกียรติยศศพหรืออัฐิ ให้ใช้กับบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ประธานองคมนตรี

(๒) ประธานรัฐสภา

(๓) นายกรัฐมนตรี

(๔) ประธานศาลฎีกา

(๕) ผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์

(๖) ผู้เสียสละเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่สู้รบหรือต่อสู้หรือช่วยเหลือการสู้รบหรือ ต่อสู้ หรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือช่วยเหลือราชการในการปกป้องอธิปไตย หรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ หรือปราบปรามการกระทำผิดต่อความมั่นคง ของรัฐ หรือปราบปรามการกระทำผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(๗) ผู้เสียชีวิตเนื่องจากได้แสดงความกล้าหาญช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ให้เป็นประโยชน์ อย่างสำคัญแก่ราชการ โดยไม่เกรงภัยอันจะเกิดแก่ชีวิตตน

(๘) บุคคลนอกจากที่กล่าว (๑) - (๗) และเป็นผู้ที่ทางราชการเห็นสมควร

การใช้ธงชาติประกอบเกียรติยศศพหรืออัฐิกับบุคคลดังกล่าว

๑. บุคคลตาม (๑) - (๔) ต้องเป็นผู้เสียชีวิตในขณะดำรงตำแหน่ง

๒. บุคคลตาม (๖) และ (๗) ในกรุงเทพมหานครให้เสนอขอความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดอื่น ๆ ให้เสนอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการ จังหวัด หรือนายอำเภอท้องที่ หรือผู้บังคับบัญชาการทหารระดับกองทัพบกหรือเทียบเท่าขึ้นไป แล้วแต่กรณี

๓. บุคคลตาม (๘) ให้หัวหน้าส่วนราชการตามข้อ ๒ เป็นผู้เสนอขอความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

การใช้ธงชาติคลุมศพ

การใช้ธงชาติคลุมศพ ให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ในพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพหรือพิธีรดน้ำศพ
- (๒) ในพิธีปลงศพตามประเพณีของทหารเรือ
- (๓) ในระหว่างการเคลื่อนย้ายศพเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา

การใช้ธงชาติคลุมหีบศพ หรืออัฐิ ให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) เมื่อเชิญหรือเคลื่อนย้ายศพหรืออัฐิ เพื่อประกอบพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพ หรือรดน้ำศพ หรือบำเพ็ญกุศลตามพิธีทางศาสนา
- (๒) ในระหว่างการประกอบพิธีทางศาสนา
- (๓) ในระหว่างการตั้งศพเพื่อรับพระราชทานเพลิงศพ ประกอบการฃาปนกิจ หรือเคลื่อนย้ายศพไปประกอบพิธีฝัง

การใช้ธงชาติคลุมศพหรือหีบศพ ให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ปกติให้ใช้คลุมตามความยาวของธง โดยให้ด้านต้นของผืนธงอยู่ทางส่วนศีรษะของศพ และจะต้องปฏิบัติไม่ให้เป็นการเสื่อมเสียเกียรติแก่ธงชาติ
- (๒) ห้ามมิให้วางสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงบนธงชาติที่คลุมศพหรือหีบศพ
- (๓) เมื่อจะรับพระราชทานน้ำอาบศพ บรรจุหรือฝังศพ ประชุมเพลิงศพตอนเผาจริง ให้เชิญธงชาติที่คลุมศพหรือหีบศพพับเก็บให้เรียบร้อย โดยมีให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของธงชาติสัมผัสพื้น

สำหรับผู้ที่รับพระราชทานโกศหรือหีบหลวงประกอบเกียรติยศศพอยู่แล้ว ถ้ามีสิทธิที่จะใช้ธงชาติคลุมศพด้วย ให้กระทำโดยวิธีเชิญธงชาติในสภาพที่พับเรียบร้อย ใส่พานตั้งไว้เป็นเกียรติยศที่ใส่หน้าที่ตั้งศพ เช่นเดียวกับการตั้งเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ โดยห้ามใช้ธงชาติ หรือแถบสีธงชาติคลุมทับหรือตกแต่งโกศหรือหีบศพที่พระราชทานประกอบเกียรติยศศพ

การชักธงชาติ

การชักธง หมายความว่า การเชิญธงขึ้นสู่ยอดเสา หรือการเชิญธงลงจากยอดเสา ตามกำหนดเวลา หรือตามโอกาสที่ระบุไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙

การชักธงชาติ

การชักธงชาติให้ปฏิบัติดังนี้

๑. ผู้มีหน้าที่ชักธงชาติ ต้องแต่งกายเรียบร้อย
๒. เมื่อใกล้กำหนดเวลาชักธงขึ้น ให้เตรียมธงชาติผูกติดกับสายเชือกทางด้านขวาของผู้ชักธง ให้เรียบร้อย
๓. เมื่อถึงกำหนดเวลา ให้คลื่นธงชาติออกเต็มผืน แล้วดึงเชือกให้ธงชาติขึ้นช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ จนถึงสุดยอดเสาแล้วจึงผูกเชือกไว้ให้ตั้งไม่ให้ธงลดต่ำลงมาจากเดิม
๔. เมื่อชักธงลงให้ดึงเชือกให้ธงชาติลงช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ และสายเชือกตั้ง จนถึงระดับ เดิมก่อนชักขึ้น

๕. ในกรณีที่มีการบรรเลงเพลงชาติหรือมีสัญญาณในการชักธงขึ้นและลง จะต้องชักธงชาติ ขึ้นและลงให้ถึงจุดที่สุด พร้อมกับจบเพลงหรือสัญญาณนั้น ๆ

อนึ่ง กรณีที่ทางราชการประกาศให้ลดธงชาติครึ่งเสาให้ปฏิบัติในการชักธงขึ้นเช่นเดียวกับ ข้อ ๑, ๒ และ ๓ เมื่อธงถึงยอดเสาแล้วจึงลดลงให้อยู่ในระดับความสูงประมาณ สองในสามส่วน ของความสูงของเสาธงนั้น และเมื่อจะชักธงลงให้ชักธงขึ้นจนถึงยอดเสาก่อนแล้วจึงชักธงลงตามข้อ ๔ และ ๕

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการชักธงชาติ

ธงชาติ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นประเทศหรือชาติ ดังนั้น จึงสมควรปฏิบัติต่อธงชาติ ด้วยความเคารพ เพื่อสร้างความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในความเป็นชาติของคนไทยทุกคน อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ธงชาติให้เป็นที่ปรากฏชินตาแก่ผู้พบเห็น คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้ถือเป็นหลักการว่าสถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา สถานศึกษา ที่ทำการรัฐวิสาหกิจ และองค์การอื่น ๆ ของรัฐ นอกจากจะมีการชักธงชาติขึ้นและลงตามเวลาที่ทางราชการ กำหนดแล้ว ยังให้หน่วยงานระดับธงชาติ ณ สถานที่อันสมควรในบริเวณที่ทำการทุกวันและตลอดเวลา เป็นการถาวรและสม่ำเสมอด้วย สำหรับภาคเอกชนและบ้านเรือนประชาชนโดยทั่วไปก็ให้อนุโลม ดำเนินการไปในทางเดียวกัน

การชกธงชาติในราชอาณาจักร

การชกธงชาติในเวลาปกติ ณ อาคารสถานที่และที่ยานพาหนะให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. อาคารสถานที่และยานพาหนะของราชการฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร
๒. อาคารสถานที่ราชการฝ่ายพลเรือน ให้ชกธงทุกหน่วยงาน กรณีที่มีสถานที่ราชการหลายหน่วยงานในบริเวณเดียวกัน จะสมควรชกธง ณ ที่ใด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงานผู้ปกครองอาคารสถานที่นั้น ๆ จะตกลงกัน
๓. อาคารสถานที่ราชการฝ่ายพลเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐาน การชกธง โดยการจัดตั้งเสาธงต่างหากจากตัวอาคารให้ได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการพระราชวัง
๔. สถานศึกษาในสังกัดหรือในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการทุกประเภท ให้ปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดแล้วแต่กรณี
๕. เรือเดินทะเล ให้ปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ
๖. เรือเดินในลำน้ำ ถ้าจะชกธงให้ชกไว้ที่ท้ายเรือ
๗. ที่สาธารณสถานและอาคารสถานที่ของเอกชน ถ้าจะชกธงให้ปฏิบัติตามระเบียบ โดยอนุโลม อนึ่ง ยานพาหนะอื่นนอกจากที่ระบุไว้ข้างต้น โดยปกติไม่ควรชกธง

กำหนดวันและระยะเวลาการชกธงชาติ

ในโอกาสและวันพิธีสำคัญให้ชกและประดับธงชาติ ณ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ และที่สาธารณสถาน ตามกำหนดวันและระยะเวลา ดังต่อไปนี้

- (๑) วันขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม ๑ วัน
- (๒) วันมาฆบูชา ๑ วัน
- (๓) วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ วันที่ ๖ เมษายน ๑ วัน
- (๔) วันสงกรานต์ วันที่ ๑๓ เมษายน ๑ วัน
- (๕) วันฉัตรมงคล วันที่ ๕ พฤษภาคม ๑ วัน
- (๖) วันพืชมงคล ๑ วัน
- (๗) วันวิสาขบูชา ๑ วัน
- (๘) วันอาสาฬหบูชา ๑ วัน
- (๙) วันเข้าพรรษา ๑ วัน
- (๑๐) วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๑ วัน
- (๑๑) วันสหประชาชาติ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๑ วัน

(๑๒) วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ ๕, ๖ และ ๗ ธันวาคม ๓ วัน

(๑๓) วันรัฐธรรมนูญ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๑ วัน

การชกและประดับธงชาติในโอกาสหรือวันพิธีสำคัญอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่ทางราชการจะประกาศให้ทราบเป็นครั้งคราว

ส่วนการชกและประดับธงชาติในงานพิธีสำคัญอื่น ๆ ตามประเพณีนิยมให้ปฏิบัติต่อด้วยความเคารพ

การลดธงชาติครึ่งเสา

การลดธงชาติครึ่งเสากรณีใดเป็นเวลาเท่าใด ให้กระทรวงการต่างประเทศ สำนักพระราชวัง หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี แจ้งไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอนายกรัฐมนตรีสั่งการ และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและปฏิบัติ

การลดธงชาติครึ่งเสาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้กำหนดให้ลดลง จากยอดเสาเพียง ๑ ใน ๓ ของความสูงเสา หรืออีกนัยหนึ่ง ธงจะอยู่ที่ความสูง ๒ ใน ๓ ส่วน ของความสูงเสาธง

การกำหนดเวลาการชกธงชาติขึ้นและลง

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐประดับธงชาติไว้ในสถานที่อันควรในบริเวณที่ทำการทุกวันและตลอดเวลา นอกเหนือจากกรณีดังกล่าวข้างต้นหากต้องการให้มีการชกธงชาติขึ้นและลง ณ อาคารสถานที่หรือบริเวณใด โดยปกติให้เป็นไปตามกำหนดเวลา ดังนี้

๑. ชกขึ้นเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา

๒. ชกลงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

สำหรับอาคารสถานที่และยานพาหนะฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร ส่วนเรือเดินทะเลให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

การชกธงชาตินอกราชอาณาจักร

การชกธงชาติ ณ อาคารสถานที่และยานพาหนะของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รวมตลอดถึงสถานที่อยู่ ที่พักอาศัยของหัวหน้าคณะผู้แทนทางการทูต หรือหัวหน้าสถานที่ทำการกงสุล ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้เช่นเดียวกับการชกธงชาติในราชอาณาจักรโดยอนุโลม โดยให้หัวหน้า

หน่วยงานหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบค้ำึงถึงขนบธรรมเนียมระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ ความตกลงกับรัฐบาลไทย และขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ประกอบด้วย

๑. การชักธงชาติบนเรือของรัฐบาลที่เดินทางไปต่างประเทศชั่วคราวให้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

๒. สำหรับเรือของทางราชการฝ่ายทหารให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหารคู่มือ ธงไตรรงค์

การแสดงธงชาติ

การแสดงธง หมายความว่า การที่บุคคลหรือคณะบุคคลได้ทำหรือสร้างให้ปรากฏ เป็นรูปร่างไม่ว่าจะเป็นวัตถุ รูป ภาพ หรือสสารที่มีลักษณะเป็นสีที่มีความหมายถึงธงชาติ หรือแถบสี ของธงชาติ

อนึ่ง การแสดงธงชาติหมายถึง การทำ หรือสร้างรูปร่างไม่ว่าจะเป็นลักษณะใด อย่งไร ให้ปรากฏเห็นเป็นสีของธงชาติ หรือแถบสีของธงชาติ (แถบสีธงชาติหมายถึง ริ้วสีที่เหมือนธงชาติ) ดังนั้น การทำธงชาติ (ธงทั้งผืน) หรือแถบสีธงชาติไปแสดง บนสิ่งบรรจุกีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ หรือสิ่งใด ๆ เช่น สินค้าต่าง ๆ อาจทำได้ถ้าเป็นการสมควร ไม่แสดงการเหยียดหยามธงชาติ แต่การจะนำไปใช้หรือ แสดง จึงต้องมีแนวทางปฏิบัติ ที่ชัดเจน เนื่องจากต้องค้ำึงถึงความรู้สึกของประชาชนและเกียรติภูมิ ของชาติด้วย

การแสดงธงชาติที่สินค้า

การแสดงธงชาติไว้ที่สิ่งบรรจุกีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัดผลิตภัณฑ์ สินค้าใด ๆ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ เครื่องแต่งกาย ร่างกายหรือสิ่งอื่นใด ที่มีได้มีลักษณะ เป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ประเทศไทยหรือชาติไทยให้ทำได้โดยสมควรในกรณี ดังต่อไปนี้

๑. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ
๒. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนเพื่อประโยชน์ทางการพาณิชย์
๓. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนในกรณีอื่น ๆ นอกจากข้อ ๒

ส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการขอความเห็นชอบในกรณีตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ให้เป็นไปตามประกาศ สำนักนายกรัฐมนตรี

การประดับธงชาติ

การประดับธงชาติ หมายความว่า การนำธงชาติไปตกแต่งหรือแสดงร่วมกับสิ่งอื่น ๆ เช่น การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูป และพระบรมรูป เป็นต้น

การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น

๑. การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น ยกเว้นธงพระอิสริยยศจะต้องไม่ให้ธงชาติอยู่ในระดับต่ำกว่าธงอื่น ๆ และโดยปกติให้จัดธงชาติอยู่ที่เสาธงแรกด้านขวา (เมื่อมองดูออกมาจากภายใน หรือจุดของสถานที่ที่ใช้ชัก แสดง หรือประดับธงเป็นหลัก)

๒. การประดับธงชาติคู่กับธงอื่นในงานพิธี ซึ่งมีแทนหรือมีที่สำหรับประธาน ให้จัดธงชาติอยู่ด้านขวาของแทนพิธีและธงอื่นอยู่ด้านซ้าย

๓. การประดับธงชาติคู่กับธงอื่น นอกจากดังที่กล่าวในข้อ ๑ และข้อ ๒ แล้ว หากมีจำนวนมากกว่าสองธงให้ปฏิบัติดังนี้

๓.๑ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วนับได้เป็นจำนวนคู่ ให้ธงชาติอยู่กลาง

๓.๒ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วนับได้เป็นจำนวนคู่ ให้ธงชาติอยู่กลางด้านขวา

การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูปและพระบรมรูป

การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูปและพระบรมรูปในพิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นที่สักการะร่วมกันให้จัดธงชาติอยู่ด้านขวาของพระพุทธรูปและพระบรมรูปอยู่ด้านซ้าย

การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ

การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ จะต้องเป็นไปในลักษณะที่เท่าเทียมกัน เช่น ขนาดและสีของธง และความสูงต่ำของธง เป็นต้น

๒. ถ้าประดับหรือชักธงของต่างประเทศเพียงประเทศเดียว ต้องใช้ธงชาติเคียงคู่อยู่ ด้านขวาของธงต่างประเทศ

๓. ถ้าประดับธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ เมื่อรวมกับธงชาติแล้ว เป็นจำนวนคู่ ต้องให้ธงชาติอยู่ตรงกลาง

๔. ถ้าประดับธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ เมื่อรวมกับธงชาติแล้ว เป็นจำนวนคู่ ต้องให้ธงชาติอยู่กลางด้านขวา

๕. การประดับธงชาติในอาคารสถานที่ หรือมีข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือประเทศภาคี กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น ให้ใช้เรียงตามลำดับอักษร หรือเรียงตามลำดับการเป็นสมาชิกก็ให้ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือข้อกำหนดนั้น ๆ ได้

๖. การประดับธงชาติในการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ โดยปกติให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสมาคมกีฬาระหว่างประเทศ หรือตามหลักสากลที่ยอมรับกันมานานอารยประเทศ

๗. การประดับธงชาติคู่กับธงของต่างประเทศสำหรับรถยนต์ ให้ปักธงชาติไว้ทาง ด้านขวา และธงของต่างประเทศไว้ทางด้านซ้าย

๘. ยานพาหนะอื่นให้ใช้ทำนองเดียวกับข้อ ๗ เว้นแต่การประดับบนเรือให้เป็นไปตามธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

การทำความเคารพธงชาติ

การทำความเคารพธงชาติให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ทำความเคารพตามกำหนดเวลา กล่าวคือ ชักธงชาติขึ้นเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา และชักธงชาติลงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

๒. เมื่อมีการชักธงชาติขึ้นและลงในพิธีการต่าง ๆ ให้แสดงความเคารพโดยการยืนตรงหันไปทางเสาธง อาคาร หรือสถานที่ที่มีการชักธงชาติขึ้นและลงจนกว่าจะเสร็จการหรือเพลงชาติจบ

๓. ในกรณีที่ได้ยินเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติ จะเห็นหรือไม่เห็นการชักธงชาติก็ตาม หรือในกรณีอยู่ในอาคารหรือยานพาหนะที่ไม่สามารถยืนแสดงความเคารพได้ ให้แสดงความเคารพโดยหยุดนิ่งในอาการสำรวม จนกว่าการชักธงชาติหรือเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติจะสิ้นสุดลง

๔. ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของทางราชการหรือองค์การของรัฐ ซึ่งแต่งเครื่องแบบให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทางราชการ หรือองค์การของรัฐนั้น

๕. นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งแต่งเครื่องแบบให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐกำหนด แล้วแต่กรณีหรือตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการโดยอนุโลม

การดูแลรักษาธงชาติ

การดูแลรักษาธงชาติให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ให้หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานผู้ปกครองอาคารสถานที่ราชการ หรือสถานที่ทำการของหน่วยงานของรัฐและเอกชนผู้ครอบครองอาคารสถานที่ที่มีการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ กวดขันดูแลให้มีการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติของต่างประเทศ ในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙ โดยเคร่งครัด

๒. ให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ เก็บรักษาธงชาติไว้ด้วยความเคารพในสถานที่และที่เก็บอันสมควร

๓. การเชิญธงชาติจากที่เก็บรักษาเพื่อนำไปใช้ชัก หรือแสดงในกรณีที่ธงชาติเป็นผืนผ้าให้เชิญไปในสภาพที่พับเรียบร้อย และด้วยอาการเคารพ เมื่อถึงบริเวณหรือจุดที่จะใช้หรือแสดง จึงคลี่ธงออกเพื่อใช้หรือแสดงต่อไป

๔. การเชิญธงชาติที่จะใช้ชักไปยังเสาธง เมื่อใกล้จะถึงกำหนดเวลาแล้วให้ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติการเกี่ยวกับการชักธงชาติ ซึ่งได้กล่าวไว้ในเรื่องการชักธงชาติไว้แล้ว

๕. การเชิญธงชาติจากบริเวณหรือจุดที่ใช้ ชัก หรือแสดงไปเก็บไว้ ณ ที่เก็บรักษา ให้ดำเนินการในลักษณะเดียวกับข้อ ๔

การกระทำอันเป็นการเหยียดหยามหรือไม่สมควรต่อธงชาติ

๑. การกระทำอันเป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ได้แก่ การกระทำต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ ด้วยเจตนาเหยียดหยามประเทศชาติ เช่น ฉีก ทำลาย ถ่มน้ำลาย ใช้เท้าเหยียบ วางเป็นผ้าเช็ดเท้า ซึ่งเป็นการแสดงความดูถูก ดูหมิ่น เหยียดหยามชาติไทยหรือคนไทย

๒. การกระทำที่ไม่สมควรต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ เช่น

๒.๑ การประดิษฐ์รูป ตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอื่นในพื้นธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธง

๒.๒ การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงอันมีลักษณะตามข้อ ๒.๑

๒.๓ การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงไว้ ณ สถานที่ หรือวิธีอันไม่สมควร

๒.๔ การประดิษฐ์ธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงไว้ ณ ที่หรือสิ่งใด ๆ โดยไม่สมควร

๒.๕ แสดงหรือใช้สิ่งใด ๆ ที่มีรูปธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงอันมีลักษณะตามข้อ ๒.๔ โดยไม่สมควร

บทกำหนดโทษ

การกระทำการต่อธงชาติโดยไม่ให้ความเคารพมีความผิดและต้องรับโทษตามกฎหมาย ดังนี้

๑. กระทำการใด ๆ ต่อธง หรือเครื่องหมายอื่นใด อันมีความหมายถึงรัฐ เพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ ต้องระวาง

๒. โทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๑๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา)

๓. กระทำการใด ๆ ที่ไม่สมควรต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีของธงชาติ ตามข้อ ๒.๑ - ๒.๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒)

๔. ผู้ใดกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธง รูปจำลองของธงหรือแถบสีธงชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒)

การนำธงชาติมาติดเป็นรูปโปรไฟล์ในโซเชียลมีเดีย ผิดกฎหมายหรือไม่

กรณีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นที่ประเทศฝรั่งเศสและทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก หนึ่งในโซเชียลมีเดียจึงได้รณรงค์ให้ผู้ใช้บริการเฟซบุ๊กเปลี่ยนรูปโปรไฟล์ให้มีแถบคาดธงชาติฝรั่งเศส เพื่อแสดงความเสียใจแก่ชาติและชาวฝรั่งเศส แต่ก็ไม่วายมีคนสร้างประเด็นดราม่าขึ้น เมื่อมีการแชร์คำวิจารณ์ว่า ที่เมืองไทยที่เคยโดนระเบิดที่ราชประสงค์ไม่เห็นจะมีการเอารูปธงชาติไทยขึ้นเป็นโปรไฟล์บ้างเลย แล้วฝรั่งเศสโดนทำไมคนไทยจะต้องเปลี่ยนรูปโปรไฟล์ให้มีธงชาติฝรั่งเศสคาดด้วย อีกฝั่งก็ออกมาวิจารณ์ว่า ไทยไม่สามารถคาดธงชาติไทยลงบนรูปโปรไฟล์ได้เนื่องจากจะผิดกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธง จึงจะมาวิเคราะห์กันว่า หากเปลี่ยนรูปโปรไฟล์ให้มีการคาดลายธงชาติไทยขึ้นจะต้องโทษอะไรหรือไม่

ตามกฎหมายเกี่ยวกับธงชาติมีกำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งได้มีการกำหนดลักษณะของธงไตรรงค์ ซึ่งเป็นธงชาติของประเทศไทยไว้ในมาตรา ๕ (๑) ซึ่งธงชาติถือเป็นธงที่แสดงออกถึงสัญลักษณ์ของประเทศ จึงต้องมีการกำหนดการห้ามกระทำการบางประการต่อธงชาติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๔ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๕๓ บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อธงตามมาตรา ๕ หรือมาตรา ๖ ดังต่อไปนี้

(๑) ประดิษฐ์รูป ตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอื่นใดในผืนธง รูปจำลองของธง หรือในแถบสีธง นอกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

(๒) ใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงอันมีลักษณะตาม (๑)

(๓) ใช้ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงไว้ ณ ที่หรือโดยวิธีอันไม่สมควร

(๔) ประดิษฐ์ธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงไว้ ณ ที่หรือสิ่งใด ๆ โดยไม่สมควร

(๕) แสดงหรือใช้สิ่งใด ๆ ที่มีรูปธง รูปจำลองของธง หรือมีแถบสีธงอันมีลักษณะตาม (๔) โดยไม่สมควร

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ส่วนมาตรา ๕๔ บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงที่ได้บัญญัติกำหนดลักษณะไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตาม พระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ซึ่งจากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติธงห้ามเพียงไม่ให้นำธงชาติมาประดิษฐ์ใหม่ หรือเอาสัญลักษณ์อะไรก็ตามเอาไปใส่ในธงชาติ เช่น นำชื่อตนเองเข้าไปใส่ในธงแล้วนำไปจัดแสดงหรือนำไปชักให้บุคคลทั่วไปเห็น โดยการประดิษฐ์ การชัก หรือการแสดงรูปธงจะต้องเป็นการกระทำโดยไม่สมควร กล่าวคือ ไม่เหมาะสมที่จะกระทำ ซึ่งคำ ๆ นี้มีความหมาย

ที่ค่อนข้างกว้าง จึงต้องใช้บรรทัดฐานของวิญญูชนเป็นผู้ตัดสินว่าการกระทำดังกล่าวสมควรหรือไม่ การสังเกตได้ว่าไม่มีการใช้ธงชาติไทยมาทำเป็นลายบนกระเป๋าดินสอ สมุด หรือรองเท้า ซึ่งแตกต่างจากธงชาติของประเทศอื่น ๆ ในชาติตะวันตกที่มักจะนำลายธงชาติมาใส่ไว้ในข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากเห็นว่าการนำลายธงชาติไทยมาไว้ในสิ่งของเครื่องใช้เป็นการกระทำที่ไม่สมควรนั่นเอง ดังนั้น หากผู้ผลิตมีการนำลายธงชาติมาใส่ตามข้าวของเครื่องใช้ ผู้ผลิตดังกล่าวก็อาจมีความผิดตามมาตรา ๕๓ ของพระราชบัญญัติธงได้

นอกจากนี้มาตรา ๕๔ ยังมีการบัญญัติการกระทำที่มีขอบเขตที่กว้างกว่ามาตรา ๕๓ ว่าแม้ไม่ได้มีการชัก หรือการแสดง แต่ถ้าเมื่อมีการกระทำใดๆ ก็ตามที่มีลักษณะเป็นการเหยียดหยามธงชาติไทยก็จะต้องมีความผิด เช่น เอาเท้าเหยียบย่ำธงชาติ เอาปืนยิงธงชาติ หรือเผาธงชาติไทย เป็นต้น ดังนั้นหากพิจารณาแล้วสาระสำคัญของมาตรานี้อยู่ที่การกระทำดังกล่าวมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามหรือไม่ หากไม่มีลักษณะเป็นการเหยียดหยาม แม้จะกระทำต่อธงชาติไทยก็ไม่มีผิดตามมาตราดังกล่าวแต่อย่างใด

ซึ่งเมื่อพิจารณาหลักข้อกฎหมายดังกล่าวข้างต้นแล้วจะเห็นได้ว่า การนำรูปธงชาติไทยมาเป็นลายทางพาดรูปโปปรไฟล์ในโซเซียลมีเดียนั้นก็เพียงการร่วมไว้อาลัยต่อความเสียหาย ที่เกิดขึ้นเท่านั้น มิได้มีเจตนาประสังคราย หรือดูหมิ่นเหยียดหยามแต่อย่างใด อีกทั้งลักษณะของการกระทำโดยทั่วไปแล้วก็ได้แสดงออกไปในทำนองเช่นว่านั้น เว้นแต่ว่าจะมีคนเอารูปโปปรไฟล์ที่โชว์เท้าขึ้นแล้วเอาลายธงชาติไปพาดซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป ดังนั้นการกระทำดังกล่าวจึงไม่น่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติธงแต่อย่างใด

บทสรุป

ธงชาติไทย เป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทย อันบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งประชาชนชาวไทยมีความภาคภูมิใจในเอกราช อธิปไตยของชาติไทยมาอย่างยาวนาน ธงชาติจึงมีความหมายเชิงสัญลักษณ์อันศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนไทยทุกคนต้องให้ความเคารพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธงชาติไทยนั้นมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และศูนย์รวมพลังความรักชาติของคนไทยทั้งมวล

บรรณานุกรม

ดร.คณิงพิง บุศราคำ, กำเนิดธงไตรรงค์, ศูนย์เชี่ยวชาญนวัตกรรมเกษตรสร้างสรรค์, สืบค้นเมื่อ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐, เข้าถึงจาก <http://www.tistr.or.th/tistrblog/?p=3411>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ธงชาติไทย, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๐, เข้าถึงจาก <http://th.wikipedia.org/wiki/ธงชาติไทย>

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, ๒๕๕๕, คู่มือธงไตรรงค์ อารงไทย, สำนักงาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, พิมพ์ครั้งที่ ๓, ๒๕๕๕, หจก.อรุณการพิมพ์:กรุงเทพฯ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กลุ่มงานกฎหมาย ๓ สำนักกฎหมาย ๐ ๒๓๕๗ ๓๑๐๐ ตย ๓๑๒๔

ที่ คว ๐๐๑๕/๖ วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง การเขียนบทความทางวิชาการและบทความวิทยุ

เรียน ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา

ตามที่สำนักกฎหมาย ได้ดำเนินการจัดทำบทความวิชาการเพื่อเป็นบทความเผยแพร่ตามสื่อสิ่งพิมพ์ และบันทึกเทปเพื่อออกอากาศรายการ “เจตนารมณ์กฎหมาย” ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา นั้น

ในการนี้ นายทวิศ ศรีเกตุ วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๓ สำนักกฎหมาย ได้ดำเนินการจัดทำบทความวิทยุ เรื่อง การใช้ธงชาติไทย สัญลักษณ์ประจำชาติ ตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อบันทึกเทปออกอากาศรายการ “เจตนารมณ์กฎหมาย” ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาเรียบร้อยแล้ว จึงส่งเรื่องบทความดังกล่าวเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายจักรพันธ์ จันทระเจริญ)

ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กลุ่มงานกฎหมาย ๓ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๓๕๗ ๓๑๒๑

ที่ วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง การเขียนบทความทางวิชาการและบทความวิทยุ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

ตามมติที่ประชุมสำนักกฎหมาย ในเรื่องแนวทางการพัฒนางานด้านวิชาการของวิทยากร
สำนักกฎหมาย โดยมีมติที่ประชุมได้กำหนดหน้าที่ของวิทยากรสำนักกฎหมายในการเขียนบทความทางวิชาการ
เพื่อเป็นบทความทางสื่อสิ่งพิมพ์และบทความวิทยุ เพื่อเป็นฐานข้อมูลและเผยแพร่ นั้น

บัดนี้ กระผมได้ดำเนินการจัดทำบทความวิทยุ เรื่อง การใช้ธงชาติไทย สัญลักษณ์ประจำชาติ
ตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อบันทึกเทปออกอากาศรายการ “เจตนารมณ์กฎหมาย” ทางสถานี
วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบจะได้นำส่งสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
รัฐสภาต่อไป

(นายวิยศ ศรีเกตุ)

วิทยากรปฏิบัติการ

(นายกิตติพิศ กำเหนิดฤทธิ์)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๓

(นายจักรพันธ์ จันทรเจริญ)

ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย